Sisäministeriö
Inrikesministeriet

20.1.2023 23-78

Eduskunnan lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

HE 271/2022 vp

Sisäministeriön asiantuntijalausunto

1. Asia

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt 9.1.2023 sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa seuraavassa asiassa (jäljempänä *hallituksen esitys*):

> *HE 271/2022 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 34 a luvun 1 ja 4 b §:n muuttamisesta.*

Kirjallinen lausunto tuli toimittaa valiokunnalle viimeistään 23.1.2023 klo 12.

Hallituksen esityksen taustalla on otsikossa mainitun Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan[1] lisäksi Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 (2014)[2], jonka keskiössä on niin kutsuttuun **vierastaistelijailmiöön** puuttuminen osana terrorismintorjuntaa.

2. Sisäministeriön lausunto

Hallituksen esityksessä ehdotetaan 1) lisäpöytäkirjan hyväksymistä, 2) niin kutsutun blankettilain säätämistä lisäpöytäkirjan lainsäädännönalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi sekä 3) seuraavien rikoslain 34 a luvun terrorismirikoksia koskevien säännösten muuttamista:

- Rikoslaki 34 a luku 1 § (terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset).
- Rikoslain 34 a luku 4 b § (kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten).

Hallituksen esityksen mukaan turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2178 (2014) osalta vaadittavat muutokset kansalliseen rikoslainsäädäntöön on tehty jo vuonna 2016. Muilta osin lisäpöytäkirjan velvoitteiden aiheuttamia ja hallituksen ehdotuksessa ehdotettuja muutoksia pidetään vaikutuksiltaan ”erittäin vähäisinä”.[3]

Sisäministeriö kannattaa edellä kuvattuja ehdotuksia, mutta haluaa samalla kiinnittää huomiota seuraaviin yleisempiin näkökohtiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetut rikoslain muutokset ovat luonteeltaan varsin rajattuja, pienimuotoisia ja lakiteknisiä. Sisäministeriö katsoo, että aihepiiriä tulisi tarkastella kokonaisvaltaisemmin, kun huomioidaan esimerkiksi:

- terrorismin luonne on poikkeuksellisen merkittävänä globaalina uhkana; ja
- lisäpöytäkirjalla tavoiteltu päätöslauselman 2178 (2014) velvoitteiden ”nopea, koordinoitu ja tuloksellinen täytäntöönpano”.[4]

[1] Allekirjoitettu Riiassa 22.10.2015.
[2] Annettu 24.9.2014.
[3] HE 271/2022 vp, s. 9
[4] HE 271/2022 vp, s. 1 ja 8.

Toisin sanoen sisäministeriön näkemyksen mukaan kansallisessa terrorismirikosten torjunnassa on korostunut liikaa yksittäisten rikossäännösten tekninen muuttaminen, mikä on muun muassa tehnyt rikoslain 34 a luvusta varsin pirstaleisen ja vaikeasti hahmotettavan. Samalla terrorismintorjunnan kehittämisessä ei ole juurikaan kiinnitetty huomiota esimerkiksi:

- poliisin tai muun terrorismintorjunnan kannalta keskeisen viranomaisen reaalisiin toimintaedellytyksiin (resurssit ja suorituskyky),
- hallinnollisen torjunnan sääntelyn kehittämismahdollisuuksiin yleisesti tai rikostorjuntaviranomaisten tiedonhankintaa ja analyysia koskevan sääntelyn kehittämiseen erityisesti,
- rikoslain 34 a luvun uudistamistarpeisiin kokonaisuutena.

Nykytilan ongelmat näkyvät esimerkiksi tutkintaan otettujen ja syyteharkintaan siirrettyjen *juttujen poikkeuksellisen vähäisinä määrinä, vaikka samanaikaisesti esimerkiksi suojelupoliisi katsoo, että Suomessa on merkittävää terrorismin tukitoimintaa* (esim. värväämineen, propaganda levittäminen ja varainkeruu). Lisäksi terrorismin kansallinen uhkataso on tasolla ”kohonnut”.[5] Tilanteesta on vaikea tehdä muuta johtopäätöstä kuin sen, että syystä tai toisesta Suomen kansallinen oikeusjärjestelmä ei pysty puuttumaan terroristiseen toimintaan kovinkaan kattavasti.

Yhteenvetona voidaan todeta, että **sisäministeriö kannustaa yleisesti tarkastelemaan terrorismintorjunnan kehittämistä kokonaisvaltaisemmin, eikä yksinomaan tai pääasiassa rikoslain aineellisten säännösten pistemäisinä tarkistuksina.**

Poliisiylitarkastaja Sami Nevalainen

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Krista Mikkonen
Sisäministeriö, valtiosihteeri Akseli Koskela
Sisäministeriö, erityisavustaja Mikko Jalo
Sisäministeriö, erityisavustaja Tiina Kivinen
Sisäministeriö, erityisavustaja Jukka Vornanen
Sisäministeriö, kansliapäällikkö Kirsi Pimiä
Sisäministeriö, johtava asiantuntija Katarine Lindstedt
Sisäministeriö, johdon sihteerit Landström, Söderman ja Priha
Sisäministeriö, osastopäällikkö Tomi Vuori
Sisäministeriö, poliisijohtaja Stefan Gerkman
Sisäministeriö, SM_VP_Oikeusasiat
Sisäministeriö, SM_VP_Poliisiosasto
Sisäministeriö, SM_VP_Kansallisen_turvallisuuden_yksikko

[5] Suojelupoliisin terrorismin uhka-arvio, päivitetty 29.3.2022.